

מדד הקול הישראלי אוגוסט 2021

פרופ' תמר הרמן וד"ר אור ענבי

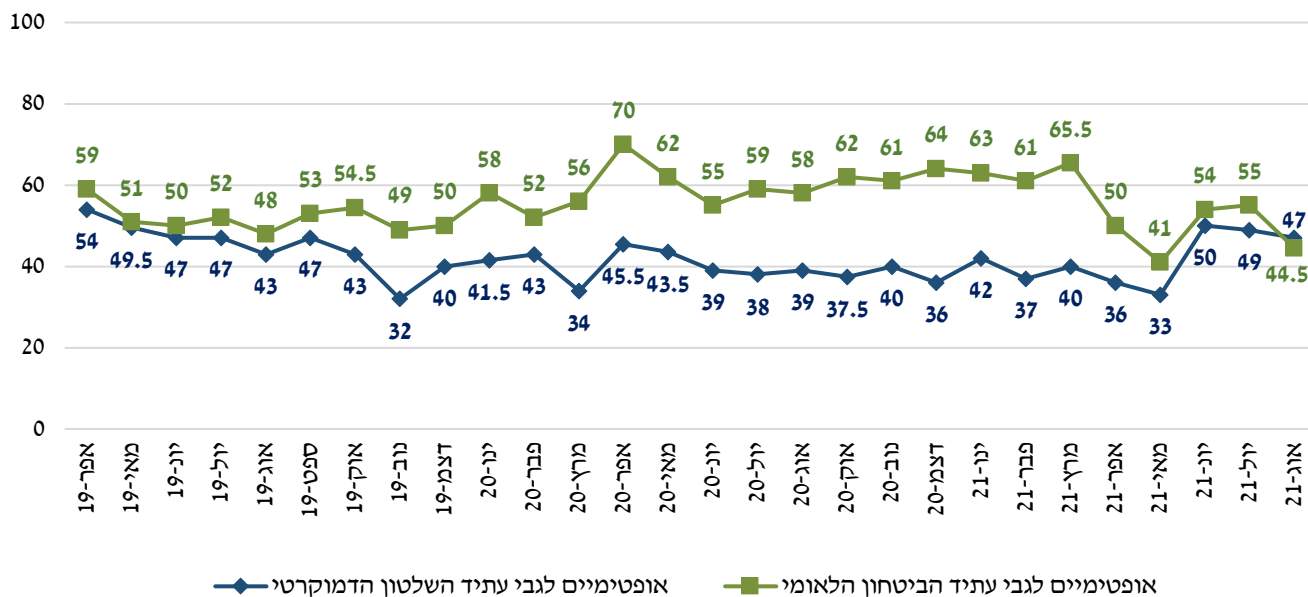
ממצאים עיקריים

- ❖ לראשונה מתחילת המדידות שיעור האופטימיים לגבי עתיד הדמוקרטיה בישראל עולה על שיעור האופטימיים לגבי עתיד הביטחון הלאומי. הירידה ניכרת בעיקר במחנה הימין.
- ❖ ההערכה השכיחה היא כי מצב הרוח הלאומי הוא פסימי, ואולם, שיעור המערכים כך נמוך מאשר בשנה שעברה ושיעור המעריכים את מצב הרוח כאופטימי גבוה מאשר בערב ראש השנה שעבר. שוב, מחנה הימין מעריך יותר כי מצב הרוח הלאומי הוא פסימי ואילו השמאל מעריך יותר כי מצב הרוח הוא אופטימי.
- ❖ בכלל המדגם ההערכה השכיחה יותר היא כי השנה הבאה תהיה מעט או הרבה יותר טובה מהשנה שעברה. התפלגות הדעות לפי מחנות דומה לשאלה הקודמת.
- ❖ הציון שנותן הציבור בכללותו לממשלה על התמודדותה עם הגל הנוכחי של הקורונה הוא בינוני-נמוך, כאשר ככלל היהודים "מפרגנים" לה פחות מהערבים. עם זאת כצפוי, הציונים שנותנים לממשלה שימין נמוכים בהרבה מאשר בשמאל ובמרכז.
- ❖ העמדה השכיחה בציבור היא כי ההגבלות המוטלות על האי מתחסנים הן קלות מדי.
- ❖ רוב גדול דיווחו כי הם התחסנו בכל החיסונים שגילם ומצבם הבריאותי מאפשר.
- ❖ בעקבות הנסיגה האמריקנית מאפגניסטן בקרב הציבור היהודי העמדה השכיחה היא שישראל צריכה להביא בחשבון אפשרות שארה"ב תזנח גם את מחויבותיה לישראל. בקרב הערבים הדעה הרווחת היא כי אין חשש כזה שכן ארה"ב לא תנטוש את ישראל.
- ❖ למעט יהודים ממחנה השמאל והערבים כל שאר הקבוצות מתנגדות לפתיחת השערים של המדינה אפילו למספר מוגבל של פליטים מאפגניסטן שיש סכנה לחייהם.
- ❖ קצת מעל מחצית המרואיינים היהודים ענו כי הידיעה שלשולחן החג יסבו גם לא מחוסנים יכולה לגרום להם לוותר על השתתפות באירוע. השיעור הזה גבוה יותר בקבוצות הגיל המבוגרות.
- ❖ רוב גדול בציבור היהודי אוהבים ארוחות חג משפחתיות. בקרב חילונים ומי שמיקמו עצמם בשמאל שיעור האוהבים אירועים כאלה נמוך מאשר בקבוצות היותר דתיות וכן במרכז ובימין.

מצב הרוח הלאומי

מדי חודש אנו בודקים את מידת האופטימיות של הישראלים לגבי עתיד הדמוקרטיה הישראלית ולגבי עתיד הביטחון הלאומי. הפעם, לראשונה מאז התחלנו במדידות באפריל 2019 שיעור האופטימיים לגבי עתיד הדמוקרטיה (47%) גבוה משיעור האופטימיים לגבי עתיד הביטחון הלאומי (44.5%). ההיפוך הזה הוא תוצאה של עלייה הדרגתית מאז מאי השנה בשיעור האופטימיות לגבי עתיד הדמוקרטיה וירידה הדרגתית ממרץ 2021 באופטימיות לגבי עתיד הביטחון הלאומי.

אופטימיים לגבי עתיד הדמוקרטיה הישראלית ולגבי עתיד הביטחון הלאומי, אפריל 2019-אוגוסט 2021 (%),
(כלל המדגם)

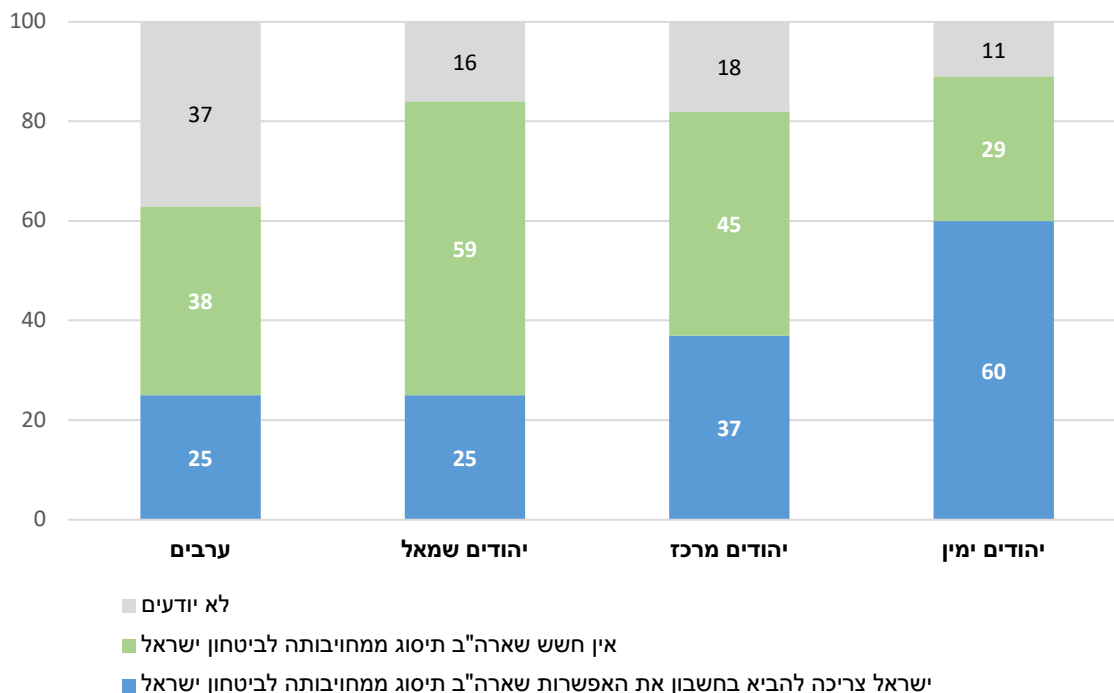
עיקר הירידה בשיעור האופטימיים לגבי עתיד הביטחון הלאומי היא בקרב מחנה הימין (יהודים). כך במרץ 2021 שלושה רבעים ממחנה הימין ציינו כי הם אופטימיים לגבי עתיד הביטחון הלאומי של ישראל לעומת 39% כיום, ויש מקום להניח שהדבר קשור בחילופי ראשי השלטון. גם במידת האופטימיות לגבי עתיד השלטון הדמוקרטי חלה באותה התקופה ירידה בימין, אך מתונה יותר: מ-52% ל-40%. בשמאל ובמרכז באותם חודשים חלה עלייה רבה באופטימיות לגבי עתיד השלטון הדמוקרטי (שמאל: מ-16% ל-65%; מרכז: מ-29% ל-63%). בשני המחנות הללו חל שינוי קל בלבד בשיעור האופטימיים לגבי עתיד הביטחון הלאומי (שמאל: מ-57.5% ל-57%; מרכז: מ-62% ל-57%).

הנסיגה האמריקנית מאפגניסטן

הנסיגה האמריקנית מאפגניסטן, למרות שהייתה צפויה, העלתה שאלות לגבי מידת המחויבות של ארה"ב לבעלות בריתה, שאלה שהיא רלוונטית, גם אם באופן אחר, גם לישראל. ביקשנו אפוא לדעת האם לדעת המרואיינים ישראל צריכה להסיק מסקנות כלשהן מהמהלך האמריקני הזה. מצאנו כי במדגם היהודים שיעור מי שחושבים שישראל חייבת להביא בחשבון את האפשרות שארה"ב תיסוג גם מהמחויבויות שלה לביטחון ישראל עולה על שיעור הסבורים שאין חשש כזה כי ארה"ב היא ידידת אמת של ישראל (49% לעומת 36%).

במדגם הערבי שיעור מי שסבורים שאין חשש כזה עולה על שיעור מי שחושבים שיש בסיס לחשש (38% לעומת 25%). במדגם הערבים שיעור הלא יודעים היה גבוה במיוחד – למעלה משליש). פילוח לפי מחנה פוליטי מראה כי בשמאל ובמרכז יש שיעור גבוה יותר (בשמאל – רוב) הרואים בארה"ב ידידת אמת של ישראל ומשום כך סבורים שאין מקום לחשש שמה שהתרחש באפגניסטן יחזור על עצמו גם כאן. לעומת זאת בימין הרוב סבורים שיש להביא בחשבון את האפשרות שארה"ב תיסוג בה ממחויבותה כלפי ישראל.

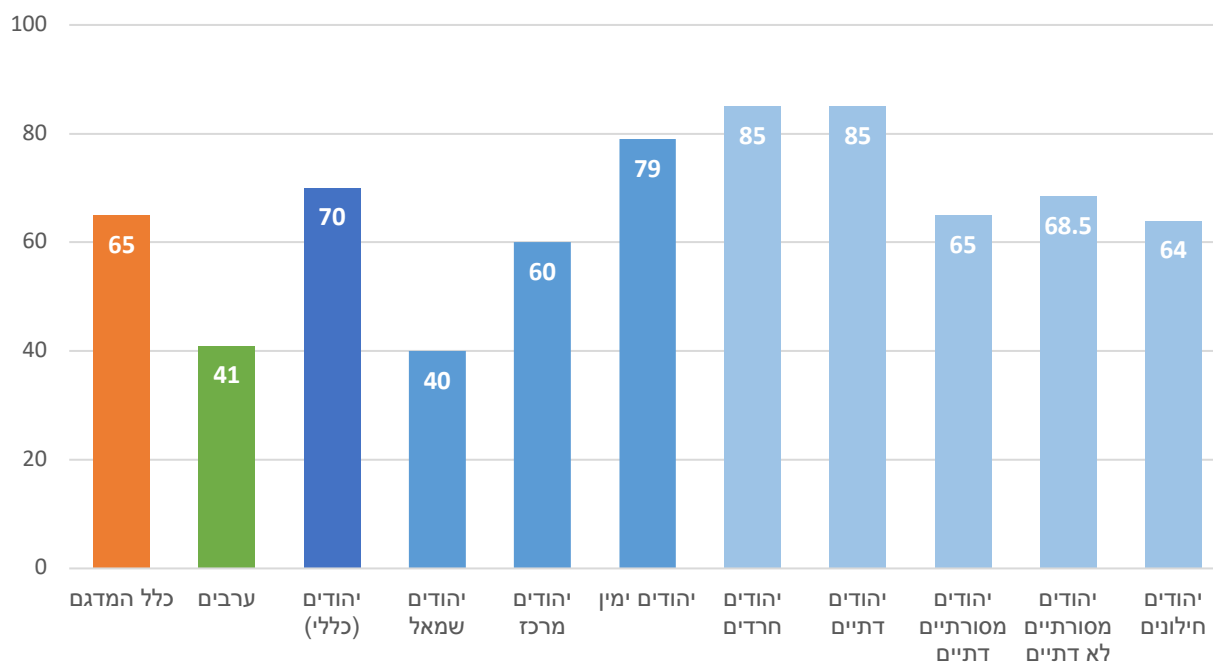
בעקבות הוצאת הכוחות האמריקנים מאפגניסטן ופינוי הדרך לטליבאן, איזו משתי הטענות הבאות מקובלת עליך יותר: א. ישראל חייבת להביא בחשבון את האפשרות שארה"ב תיסוג גם מהמחויבויות שלה לביטחון ישראל; ב. ארה"ב היא ידידת אמת של ישראל ולכן אין חשש שהיא תיסוג ממחויבויותיה לביטחון ישראל (%)

בעקבות המתרחש באפגניסטן היו קולות שקראו לממשלת ישראל לקלוט מספר מוגבל של פליטים מאפגניסטן שחיהם בסכנה. שאלנו אפוא: לדעתך, האם ישראל צריכה או לא צריכה לקלוט מספר מוגבל (עד 1000) של פליטים פוליטיים מאפגניסטן, שיש סכנה ממשית לחייהם בגלל השתלטות כוחות הטליבאן על המדינה שם?

בכלל המדגם כשני שלישים ענו בשלילה על השאלה. בקרב הערבים ההתנגדות לקליטת פליטים קטנה יותר מאשר בציבור היהודי. בקרב היהודים השמאל פתוח יותר מהימין והמרכז לאפשרות של מהלך כזה. הקבוצות הפחות דתיות בציבור היהודי קצת יותר פתוחות לאפשרות זו אם כי בכל המקרים מדובר ברוב של מתנגדים.

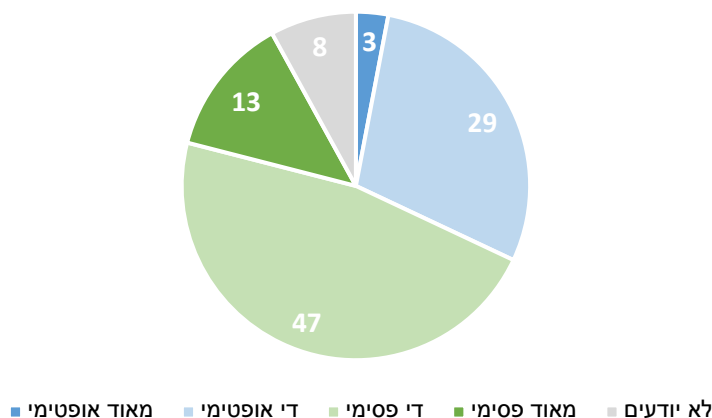
סבורים שישראל אינה צריכה לקלוט פליטים מאפגניסטן (%)

לקראת השנה החדשה

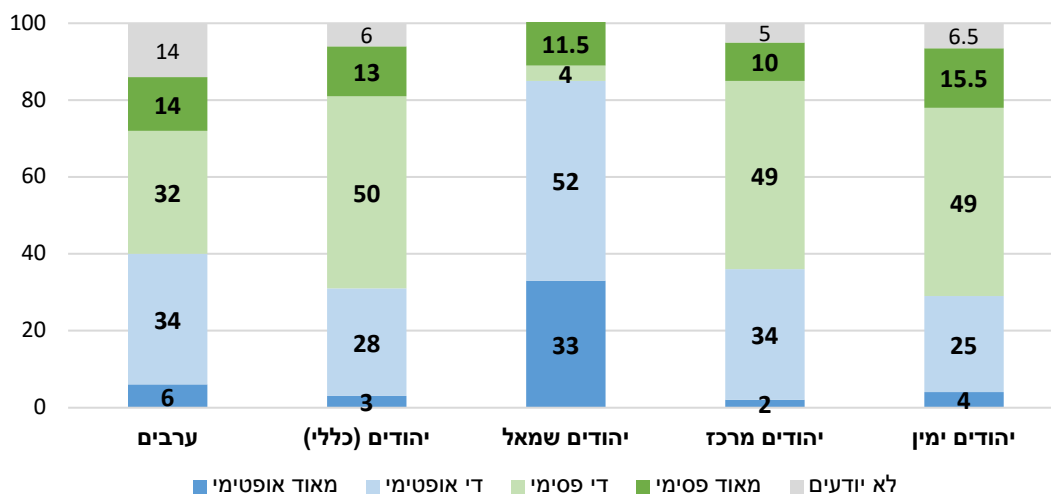
כפי שראינו שני המדדים הקבועים מצביעים על פחות ממחצית אופטימיים. שאלנו אפוא ישירות: "עם ראשית השנה העברית החדשה, איך היית מגדיר את "מצב הרוח הלאומי" כיום? התשובות נוטות לכיוון הפסימי אם כי לא באופן קיצוני. יש לציין כי שאלה זהה נשאלה ערב ראש השנה שעברה ואז מצב הרוח היה קצת יותר פסימי (67% לעומת 60% השנה) ושיעור האופטימיים היה נמוך יותר (25% לעומת 32% השנה):

עם ראשית השנה העברית החדשה, איך היית מגדיר את "מצב הרוח הלאומי" כיום? (% כלל המדגם)

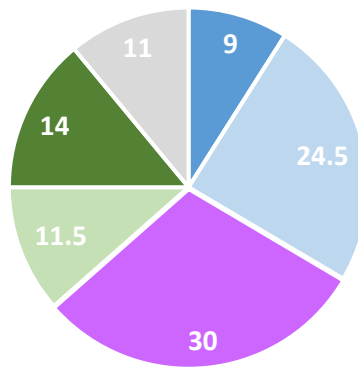
כפי שאפשר ללמוד מהתרשים הבא יותר ערבים מיהודים מעריכים את מצב הרוח כאופטימי, והשמאל הרבה יותר אופטימי מהמרכז ומהימין, מן הסתם בעקבות חילופי השלטון.

עם ראשית השנה העברית החדשה, איך היית מגדיר את "מצב הרוח הלאומי" כיום? (% יהודים ערבים ולפי מחנה פוליטי)

הצפי לשנה החדשה בהקשר למדינה – בשאלה זו הממצאים מורים על מידה מסוימת של אופטימיות או תחושה של יציבות. בכלל המדגם השיעור הגבוה ביותר, כשליש, חושבים שהשנה החדשה תהיה יותר טובה מזו שמסתיימת ומעט פחות שהיא תהיה כמו השנה שעברה, כלומר לא תחול החמרה.

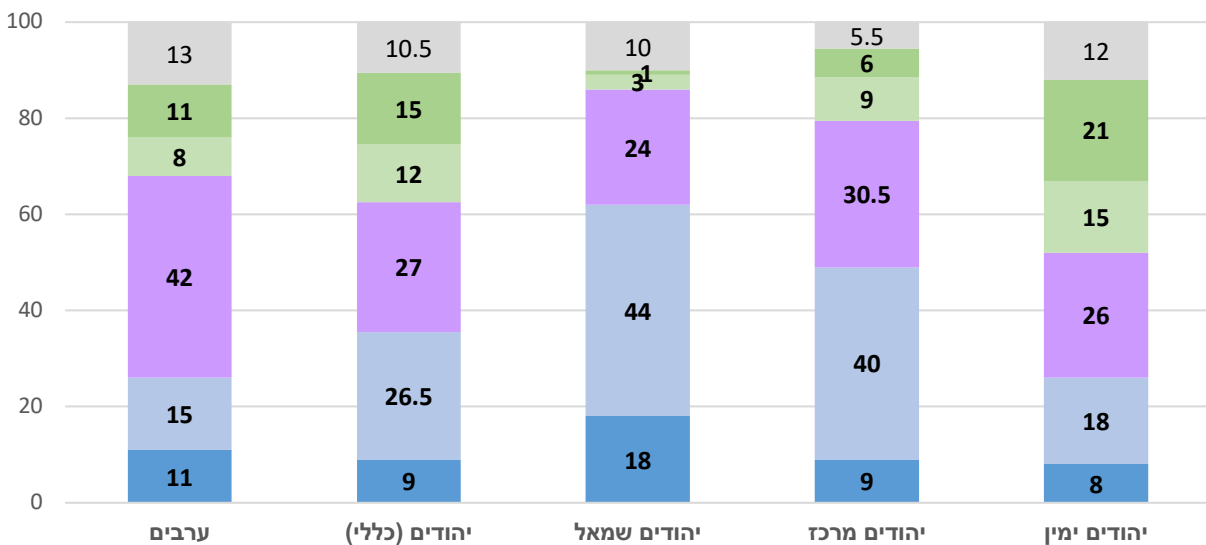
איך לדעתך באופן כללי תהיה השנה העברית החדשה מבחינת המדינה? (% , כלל המדגם)

■ קצת יותר טובה מהשנה שעברה ■ הרבה יותר טובה מהשנה שעברה ■ כמו השנה שעברה
■ קצת פחות טובה מהשנה שעברה ■ הרבה פחות טובה משנה שעברה ■ לא יודעים

כאן הערבים דווקא פחות אופטימיים מהיהודים, אבל גם הם לא צופים התדרדרות. פילוח לפי מחנה פוליטי (יהודים) מראה שהשמאל אופטימי יותר מהמרכז והימין הוא הכי פחות אופטימי.

איך לדעתך באופן כללי תהיה השנה העברית החדשה מבחינת המדינה? (% , יהודים ערבים, ולפי מחנה פוליטי)

■ קצת יותר טובה מהשנה שעברה ■ הרבה יותר טובה מהשנה שעברה ■ כמו השנה שעברה
■ קצת פחות טובה מהשנה שעברה ■ הרבה פחות טובה מהשנה שעברה ■ לא יודעים

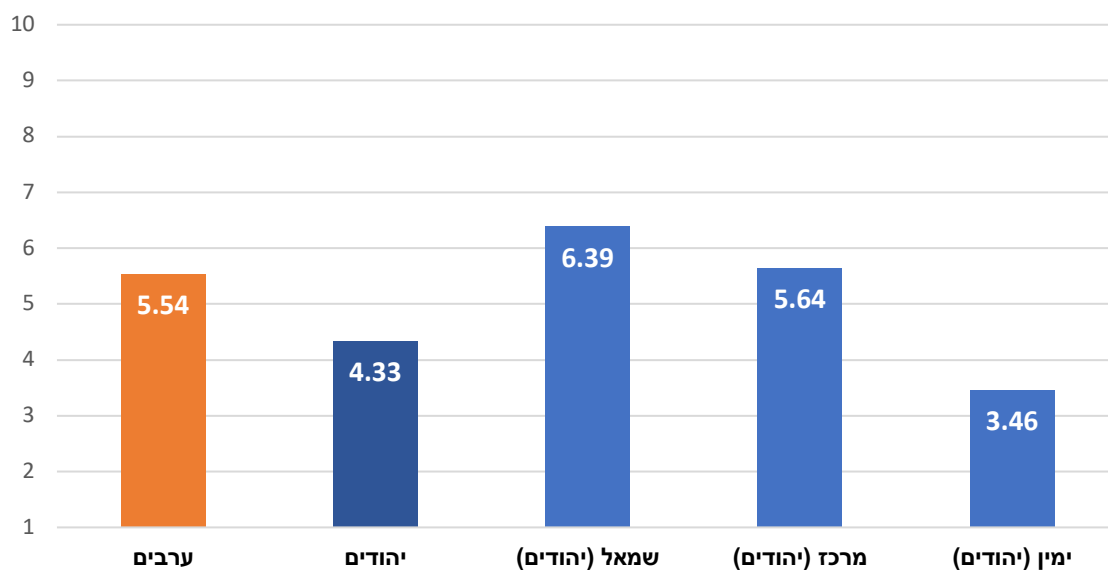
נגיף הקורונה

ציון לממשלה

שאלנו: "איזה ציון היית נותן לממשלה החדשה על אופן הטיפול שלה בגל הנוכחי של מגפת הקורונה על סולם שבין גרוע (1) למצוי (10)?" הציון הממוצע שקיבלה הממשלה הוא בינוני-נמוך, 4.53, כאשר 39% מהמראיינים נתנו לה ציון גרוע (1-3) לעומת רק 16% שנתנו לה ציון טוב מאוד (8-10). הציון הממוצע שנותנים היהודים לממשלה על טיפולה בקורונה (4.33) נמוך משמעותית מהציון שנותנים לה הערבים (5.54).

פילוח לפי מחנה פוליטי (יהודים) מעלה פערים גדולים: בעוד שבשמאל ובמרכז הרוב נותנים לממשלה ציון חיובי (70%-ו-60%, בהתאמה), הרי שבימין רוב גדול מאוד נותן לה ציון שלילי (78%).

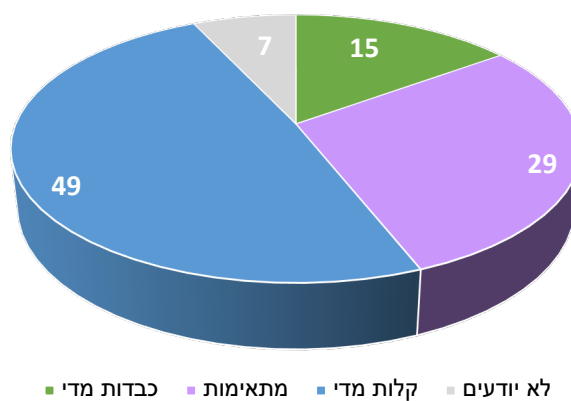
ציון ממוצע לממשלה על טיפולה בגל הנוכחי של מגפת הקורונה (ציון ממוצע על ציר 1=גרוע 10=מצוין, מדגם יהודים ומדגם ערבים)

ההגבלות – קלות מדי או כבדות מדי?

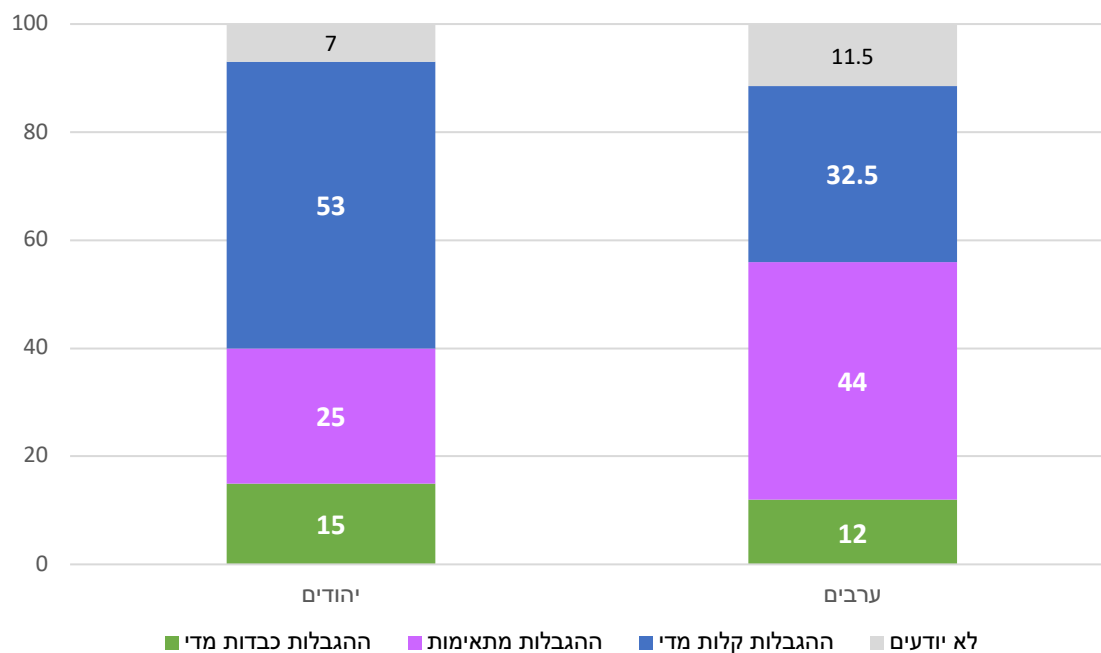
כמחצית מהמרוויינים סבורים כי המגבלות שמטילה הממשלה הנוכחית על מי שלא מתחסנים הן קלות מדי, ורק 15% סבורים שהן כבדות מדי.

האם המגבלות שמטילה הממשלה הנוכחית על מי שלא מחוסנים נגד הקורונה כבדות מדי או קלות מדי? (%), (כלל המדגם)

בעוד שרוב היהודים סבורים שהמגבלות קלות מדי (53%), רק שליש מהערבים סבורים כן (32.5%). התשובה השכיחה ביותר בציבור הערבי היא שההנחיות מתאימות (44%), בהשוואה לרבע מהיהודים הסבורים כך.

האם המגבלות שמטילה הממשלה הנוכחית על מי שלא מחוסנים נגד הקורונה כבדות מדי או קלות מדי? (%), יהודים וערבים)

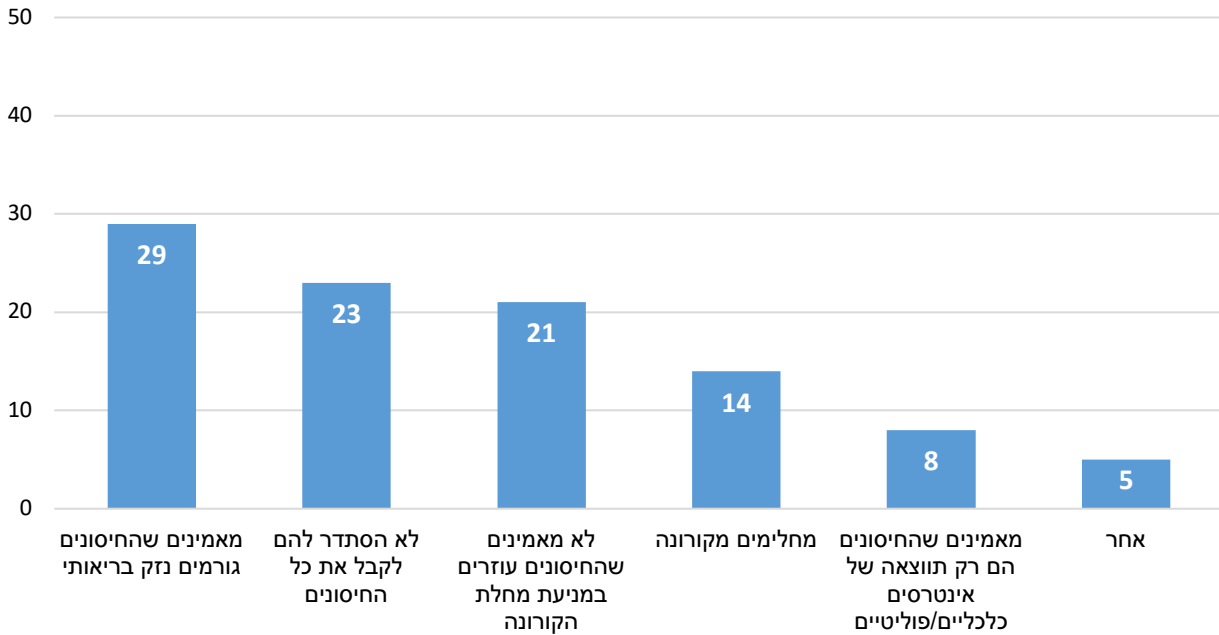
פילוח הציבור היהודי לפי גיל מעלה כי מקרב המבוגרים (+55) וגילאי הביניים (35-54) הרוב סבורים כי המגבלות על הלא מחוסנים קלות מדי (בהתאמה 61% ו-55%). מנגד, רק מיעוט מהצעירים, גילאי 18-34, סבורים כי המגבלות הממשלה על הלא מחוסנים קלות מדי (43%).

חיסונים

83% מהמרואיינים ציינו כי הם התחסנו בכל החיסונים שגילם ומצבם הבריאותי מאפשר לעומת 17% שדיווחו שלא התחסנו. פילוח לפי לאום מעלה כי 84% מהיהודים ו-73% מהערבים ציינו כי הם קיבלו את כל החיסונים נתונים אלה דומים לדיווחים הרשמיים על שיעור המתחסנים באוכלוסייה הבוגרת בישראל.

שאלנו את אלה שלא התחסנו – מדוע לא עשו זאת. הסיבות העיקריות שצינו המרואיינים הן אמונה שהחיסונים גורמים לנזק בריאותי (29%), עוד כמעט רבע ציינו כי "לא הסתדר" להם לקבל את כל החיסונים (כלומר אין להם התנגדות עקרונית לחיסון) וכחמישית לא מאמינים שהחיסונים עוזרים למניעת קורונה. לא נמצאו הבדלים בסיבות לאי התחסנות בין יהודים לערבים.

מדוע לא התחסנת? (% כלל המדגם, אלה שטרם התחסנו בכל החיסונים שהם יכולים)

מבין המרואיינים שצינו כי לא קיבלו את כל החיסונים 44% הם מתחת ל-35 שנים. ניתוח הסיבות לאי התחסנות מעלה הבדלים בין הצעירים והמבוגרים יותר לפי לאום: הסיבה המרכזית לאי התחסנות של צעירים יהודים היא האמונה שהחיסונים גורמים נזק בריאותי (42%), לעומת זאת צעירים ערבים ציינו כי הסיבה המרכזית היא כי לא הסתדר להם לקבל את כל החיסונים. בקרב היהודים המבוגרים יותר הסיבה העיקרית הייתה שלא הסתדר להם להתחסן ואילו אצל הערבים בני גילם הסיבה הייתה האמונה שהחיסונים גורמים נזק בריאותי.

מדוע לא התחסנת? (% מדגם יהודים ומדגם ערבים, חלוקה לפי גיל)

סה"כ	אחר	מחלימים	מאמינים שהחיסונים הם רק תוצאה של אינטרסים כלכליים/פוליטיים	לא מאמינים שהחיסונים עוזרים במניעת הקורונה	לא הסתדר להם לקבל את כל החיסונים	מאמינים שהחיסונים גורמים נזק בריאותי		
100	0.5	18	10.5	21	8	42	יהודים	עד 34
100	3	3	0	32	39	24	ערבים	
100	10	10	7	21	33	19	יהודים	35 ומעלה
100	9.5	23	11	14	8.5	34	ערבים	

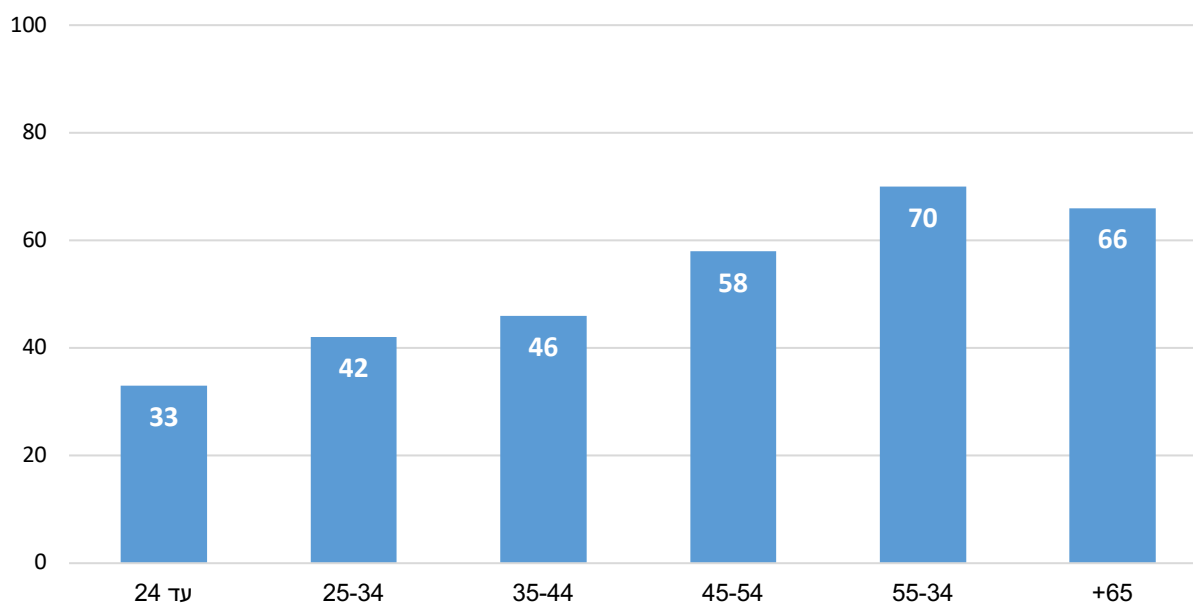
ארוחות משפחתיות בחגים

יוותרו על ארוחות החג?

שאלנו את המרואיינים היהודים האם הידיעה שבקרב מי שיהיו בארוחות החג המשפחתיות שלכם יהיו אנשים לא מחוסנים יכולה לגרום לך להחליט שלא להשתתף בארוחות אלה. קצת מעל מחצית מהעונים ציינו כי ידיעה זו יכולה לגרום להם לא להשתתף בארוחות חג אלה (52%) ו-43% ציינו כי זה לא ישפיע על החלטתם.

פילוח לפי גיל מעלה כי בעוד מקרב הצעירים (עד גיל 44) מיעוט ציינו כי יוותרו על ארוחות החג אם יהיו בהן לא מחוסנים, בעוד רוב מהמבוגרים (גילאי 45 ומעלה) ציינו זאת.

הידיעה שבקרב מי שיהיו בארוחות החג המשפחתיות שלכם יהיו אנשים לא מחוסנים יכולה תגרום להם להחליט שלא להשתתף בארוחות אלה (% , מדגם יהודים לפי גיל)

פילוח הכוונה להשתתף בארוחות החג בין אלה שלקחו את כל החיסונים לאלה שלא לקחו אותם, מעלה כי מקרב המתחסנים רוב (58%) ציינו כי הידיעה שיהיו לא מחוסנים בארוחות החג תגרום להם לא להגיע לארוחות חג, לעומת רוב גדול מאלה שלא התחסנו (71%) שציינו כי הדבר לא ישפיע על החלטתם האם ללכת לארוחות החג.

אוהבים ארוחות משפחתיות?

גם השנה, כמו בבדיקה הקודמת ב-2018 רוב הציבור היהודי (82%) אוהב ארוחות חגים משפחתיות, אבל כפי שאפשר ללמוד מהטבלה הבאה, לא כולם אוהבים זאת באותה מידה: בקבוצות היותר דתיות וכן במרכז ובימין אוהבים אירועים כאלה יותר מאשר בשמאל ובקרב החילונים (אם כי גם בקבוצות אלה מדובר ברוב של מי שאירועים אלה אהובים עליהם).

אוהבים ארוחות חג משפחתיות (%)*		
97 (75)	חרדים	מיקום עצמי על הרצף חרדים-חילונים
84 (58)	דתיים	
88 (55)	מסורתיים דתיים	
86 (51)	מסורתיים לא דתיים	
78 (35)	חילונים	מחנה פוליטי
72 (31)	שמאל	
78 (40)	מרכז	
86 (54)	ימין	

* בסוגריים - שיעור מי ש"מאוד אוהבים" ארוחות חג משפחתיות

מדד הקול הישראלי אוגוסט 2021 נערך על-ידי מרכז ויטרבי לחקר דעת קהל והמדיניות במכון הישראלי לדמוקרטיה. בסקר, שנערך באינטרנט ובטלפון (השלמות של קבוצות שאינן מיוצגות כראוי במרשתת) בין התאריכים 23-26/8/2021, רואיינו 602 איש ואשה בשפה העברית ו-155 בשפה הערבית, המהווים מדגם ארצי מייצג של כלל האוכלוסייה הבוגרת בישראל בגילאי 18 ומעלה. טעות הדגימה המרבית לכלל המדגם $\pm 3.59\%$ ברמת ביטחון של 95%. עבודת השדה בוצעה על ידי מכון מדגם. לקובץ הנתונים המלא ראו: <https://dataisrael.idi.org.il>